

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу Гулякіна Сергія Володимировича з теми «Спеціальна фізична підготовка фігуристів до змагань на етапі спеціалізованої базової підготовки у підготовчому періоді», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт
(01 Освіта/Педагогіка)

Актуальність теми. У процесі багаторічної підготовки етап спеціалізованої базової підготовки за термінами збігається з препубертатним періодами розвитку фігуристів, що вимагає підвищеної уваги тренерів, психологів та лікарів. Перед тренерами постає необхідність вирішення проблеми вибіркового впливу на розвиток аеробної, анаеробної працездатності, поліпшення змагальної діяльності, резервних адаптаційних можливостей та акцентованого розвитку рухових здібностей без шкоди для здоров'я молодих фігуристів.

Постійно зростаючі вимоги до рівня функціональних можливостей, фізичної та психічної підготовленості фігуристів зумовлені необхідністю систематично виконувати граничні тренувальні та змагальні навантаження для досягнення високого спортивного результату. Досягнення науки стають важливим фактором зростання спортивної майстерності у фігурному катанні на ковзанах, необхідним інструментом оптимальної організації системи підготовки, прогнозування її ефективності, оцінки її якості. Виникає потреба глибокого вивчення закономірностей процесу змагальної діяльності, реалізації тренувального процесу індивідуальних та особистісних особливостей, розкриття потенціалу фігуристів.

Враховуючи зазначене вище, слід вказати на своєчасність і актуальність наукового дослідження Гулякіна Сергія Володимировича.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до теми науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний

університет імені К. Д. Ушинського» «Теоретико-методичні засади підготовки фахівців фізичної культури і спорту до професійної діяльності з різними групами населення» на 2019–2023 рр. (затверджено рішенням вченої ради від 27 грудня 2018 року, протокол № 5).

Роль автора як співвиконавця теми полягає у розробленні та науково-методичному обґрунтуванні структури та змісту загальної та спеціальної фізичної підготовленості фігуристів і фігуристок на етапі спеціалізованої базової підготовки, аналізі та узагальненні теоретичних й емпіричних даних.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність забезпечується адекватністю методів наукового дослідження; глибокому аналізі сучасних джерел (205 найменувань), репрезентативною вибіркою досліджуваних спортсменів. На ступінь обґрунтованості також вказує і організація дослідження, яка сприяла одержанню достовірних даних, та коректне застосування методів математичної статистики. Обґрунтованість отриманих результатів базується на вірному методичному підході, використанні сучасних інформативних методів дослідження, залученні відповідних методів математичної статистики та ретельному аналізі фактичного матеріалу з достатньою для вірогідних висновків кількістю спостережень.

Отже, вище наведене дозволяє вважати отримані наукові положення та висновки обґрунтованими та вірогідними.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше:

- обґрунтовано структуру та зміст експериментальної програми вдосконалення загальної та спеціальної фізичної підготовленості фігуристів та фігуристок на етапі спеціалізованої базової підготовки, яка враховує індивідуальні особливості їх підготовленості;
- розроблено структуру засобів підготовки в межах мікроциклів підготовчого періоду піврічного циклу підготовки фігуристів на етапі спеціалізованої базової підготовки;

- визначено структуру фізичної підготовленості фігуристів і фігуристок, яка пов'язана зі змагальним результатом;
- уперше визначено позитивний вплив застосування засобів фітнес-тренінгу в межах окремих мікро- та мезоциклів підготовчого періоду річного циклу підготовки, що сприяло поліпшенню фізичної фігуристів і фігуристок на етапі спеціалізованої базової підготовки.
- доповнено та розширено дані щодо побудови тренувального процесу фігуристів у підготовчому періоді на етапі спеціалізованої базової підготовки;
- набули подальшого розвитку напрями застосування засобів технічної підготовки фігуристів для підготовки до змагань у підготовчому періоді на етапі спеціалізованої базової підготовки.

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробленні та експериментальній апробації програми удосконалення фізичної підготовленості фігуристів на етапі спеціалізованої базової підготовки у підготовчому періоді. Результати роботи впроваджено в практику роботи Хортицької національної академії, Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського, що підтверджено відповідними актами впровадження.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій здобувача в опублікованих працях. За темою дисертації опубліковано 8 наукових праць, з яких 5 статей – у спеціалізованих фахових виданнях України, що індексуються в міжнародних наукометричних базах, 3 праці апробаційного характеру.

Оцінка змісту дисертації та її основних положень. Дисертація складається з анотації, вступу, 5 розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 210 сторінок, список використаних джерел 205 найменувань, з них 23 – іноземних. Робота містить 24 таблиці та 18 рисунків.

У вступі обґрунтовується актуальність теми дослідження і формулюється наукове завдання; вказується зв'язок дисертаційного дослідження з науковими планами, темами; розкривається науковий апарат дослідження: мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження; визначаються наукова новизна, практична значущість; наводяться дані про особистий внесок здобувача, апробацію та впровадження отриманих результатів, подано інформацію про публікації, структуру та зміст роботи

У **першому розділі** подано проблемне поле фізичної підготовки фігуристів на етапі спеціалізованої базової підготовки. Автором показано, що сучасний рівень розвитку фігурного катання на ковзанах висуває високі вимоги до якісної підготовки фігуристів та призводить до інтенсифікації їх тренувального процесу. Аналіз наукових досліджень з питань розвитку спеціальної фізичної підготовленості фігуристів показав, що останнім часом увагу фахівців у сфері спорту спрямовано на вивчення та підбір найбільш ефективних засобів та методів фізичної підготовки, які висувають підвищені вимоги до функціональних систем організму спортсмена, можливостями яких і визначається успіх змагальної діяльності.

У дисертації детально проаналізовано роботи відомих вітчизняних і зарубіжних вчених. Їхнє глибоке вивчення й аналіз дозволили автору роботи досягти такого рівня наукових узагальнень, який носить об'єктивний характер. Цінну складову частину роботи становить ретельно підібрана до дисертаційної роботи бібліографія.

У **другому розділі** окреслено методологічний апарат дослідження та етапи наукового пошуку здобувача.

У **третьому розділі** автором подано результати досліджень загальної та спеціальної фізичної підготовленості фігуристів на початку підготовчого періоду, вестибулярної стійкості і змагальної діяльності, що стало підставою для розробки експериментальної програми.

Отримані показники свідчили про необхідність вдосконалення як загальних, так і спеціальних здібностей фігуристів, а також поліпшення

вестибулярної стійкості і акцентованого впливу на розвиток спеціальних здібностей, які визначають успіх змагальної діяльності на етапі спеціалізованої базової підготовки.

У четвертому розділі представлено експериментальну програму поліпшення загальної та спеціальної фізичної підготовленості фігуристів на етапі спеціалізованої базової підготовки. Експериментальна програма підготовки фігуристів та фігуристок на етапі спеціалізованої базової підготовки в групах першого року навчання складалася з піврічного макроциклу, який в свою чергу складався із загально-підготовчого та спеціально-підготовчого етапів, а також шести мезоциклів.

Сутність розробленої експериментальної програми щодо вдосконалення спеціальної фізичної підготовленості фігуристів полягала в акцентованому розвитку рухових якостей, які склали найбільший відсоток від загальної дисперсії та були пов'язані зі змагальним результатом, що є важливою передумовою підготовки їх до змагань на етапі спеціалізованої базової підготовки. Згідно отриманих результатів факторного аналізу було показано, що для успішності змагальної діяльності у фігуристок потрібно удосконалювати перш за все координаційні здібності і вестибулярну стійкість, а у фігуристів – швидкісно-силові якості, що потрібно врахувати під час розробки експериментальної програми поліпшення спеціальної фізичної підготовленості.

Для розвитку загальної фізичної підготовленості замість традиційних вправ, рекомендованих навчальною програмою підготовки у фігурному катанні на ковзанах на етапі спеціалізованої базової підготовки застосовувалися засоби фітнес-тренінгу (Tabata; Фітбол-аеробіка; Аеробне тренування; Степ аеробіка), які показали свою дієвість і ефективність.

На основі результатів проведеного дослідження встановлено ефективність експериментальної програми підготовки у поліпшенні результатів загальної ($p < 0,001$) та спеціальної фізичної підготовленості

($p < 0,001$), а також результатів змагальної діяльності ($p < 0,001$) у фігуристів і фігуристок експериментальної програми.

У п'ятому розділі узагальнено результати дисертаційного дослідження відповідно до поставлених завдань. Представлено положення наукової новизни та відмінності отриманих результатів від відомих раніше.

На основі виконання поставлених у роботі завдань і отриманих результатів автор формулює висновки, які узгоджуються з даними, наведеними в основних розділах роботи, і дозволяють судити про ступінь виконання поставлених завдань і досягнення мети роботи.

Оцінюючи в цілому позитивно роботу Гулякіна С.В. слід зауважити, що автору не вдалося уникнути певних недоліків у роботі, які переважно носять дискусійний характер:

1. Висновки до першого розділу потребують більш ретельної конкретизації наукової проблеми.
2. Вважаємо доречним конкретизувати який метод факторного аналізу був застосований автором в експериментальному дослідженні.
3. У тексті дисертації зустрічаються орфографічні, стилістичні та редакційні помилки.

Однак названі недоліки не вплинули на обґрунтованість і вірогідність основних положень, винесених здобувачем на захист, не применшують новизну, наукову й практичну значущість отриманих результатів.

Однак названі недоліки не вплинули на обґрунтованість і вірогідність основних положень, винесених здобувачем на захист, не применшують новизну, наукову й практичну значущість отриманих результатів.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Гулякіна Сергія Володимировича «Спеціальна фізична підготовка фігуристів до змагань на етапі спеціалізованої базової підготовки у підготовчому періоді», є завершеним самостійним дослідженням, має наукову новизну, характеризується новим підходом і практичною цінністю, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до

оформлення дисертації (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор Гулякін Сергій Володимирович заслуговує присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Рецензент

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри спортивних ігор
і менеджменту фізичної культури

Ганна ТИТОВА

